

A.P.Z. NIEUWS

MAANDELIJKS
Maand NOVEMBER 2018
Erkenningsnummer: P806032
Laaglandweg, 13
B 2610 WILRIJK
APZ : GSM- 0496-25 97 38
Email: apz79@hotmail.com
www.apz-zandhoven.be
Rekeningnummer APZ:
BE79 7331 4131 9633
(BIC-Code: KREDBEBB)

WILRIJK 1

(ANTWERPEN)

Vergadering van 26 oktober 2018

Vergadering bij Willo Van Berkel

Op 26-10-2018 ging de vergadering van het APZ door bij ons lid Willo Van Berkel te Viersel. Jammer genoeg was er geen grote opkomst. Niettemin willen wij als bestuur Willo bedanken voor de goede ontvangst in een prachtig koetshuis.

Paardenzegening te Berendrecht

Op zondag 28-10-2018 is de paardenwijding te Berendrecht doorgegaan onder goede weersomstandigheden. Er waren 5 leden van het APZ aanwezig. Vooraleer de dieren werden gezegend diende een rit van ongeveer 14 kilometer gereden te worden in een prachtige omgeving. Nadien kon de innerlijke mens ook verwend worden.

Koetsenbeurs

De koetsenbeurs van het APZ gaat door op 16-12-2018 in de gemeentelijke magazijnen van Zandhoven in de Populierenhoeve. Zoals jaarlijks vragen wij terug de medewerking van alle sympathisanten. Indien U kunt helpen gelieve dit te melden aan Liliane op het gekende nummer 0496/25 97 38.

APZ-Mennersfeest

Het mennersfeest gaat door op **26-01-2019** te Massenhoven, Kerkstraat in zaal "De Lindekens". Ook dit jaar zullen de prijzen voor het clubkampioenschap worden uitgereikt aan de aanwezige leden alsook aan de BK-kampioen Tine Bax (vierspan ponies) en Sven Stuyck (tweespan paarden). Bruno Taverniers zal eveneens gelauwerd worden als winnaar bij de vierspan paarden. De titel van Belgisch kampioen kreeg hij echter niet wegens het niet voldoen aan de aanpassingen van het Belgisch reglement. Verdere informatie zal in het volgende clubblad worden vermeld.

Varia

Ook dit jaar wil het APZ het clubkampioenschap organiseren. Door deel te nemen aan ritten/wedstrijden die vermeld staan in de kalender in ons maandelijks clubblad kan de menner 1 of 5 punten verdienen zoals vermeld. Gelieve uw deelname steeds kenbaar te maken aan Liliane zodat een juiste rangschikking kan worden opgesteld.

Leden die deelnemen aan menwedstrijden of mentochten verzoeken wij om een tekst, eventueel aangevuld met foto's, over te maken aan het bestuur zodat dit kan worden opgenomen in het clubblad. Dit leest aangenamer dan de technische/wetenschappelijke artikelen die wij zelf moeten gaan zoeken op het internet. Een mailtje hebben wij het liefst maar geschreven kan ook.

Bij gebrek aan teksten, zal het APZ-bestuur zich soms zelf wagen aan het schrijven van een tekst. Indien er fouten instaan, gelieve ons hier dan melding van te maken zodat wij dit kunnen rechtzetten.

ZOEKERTJES / TE KOOP:

Te koop gevraagd:

Wij zijn op zoek naar een tuig voor een dubbelspan pony's. Het betreffen Welshpony's met een stokmaat van $\pm 1,25$ cm. Ik ben te bereiken op GSM: 0496/22 10 05.

AGENDA

Datum	Ptn	Omschrijving
2018		
04-11-2018	5	APZ - Paardenwijding Zandhoven
18-11-2018	5	APZ - Paardenwijding Millegem
30-11-2018		APZ - Ledenvergadering: te Zandhoven, Domein Bruyneel om 20.00 uur
16-12-2018		APZ - Koetsenbeurs
26-12-2018	5	APZ - Kerststallentocht Groot Zandhoven Vertrek : Parking van de Populier in Zandhoven (achter het containerpark) Organisatie : APZ (Aangespannen Paard Zandhoven) www.apz-zandhoven.be of Flor Van Dessel 0496/25.97.38
2019		
26-01-2019		APZ - Mennersfeest

- ~ Lesgeven
- ~ Opleiden van paarden
- ~ Leren mensen

Hoogstraatsebaan 175
2390 Oostmalle

0032 473 702 602
geerts_glenn@hotmail.com

www.glenngeerts.be

KOETS & CO
www.koetsenco.be

KOETS & CO

Leo Weckers
Tel: 0032-468175666
Tel NL: 0031-612333398
www.koetsenco.be

Info@koetsenco.be
Houtmolenstraat 133
3900 Overpelt

Officieel importeur Excellent
koetsen & marathonwagens.

Paarden- en dierenwijding

zondag 4 november

12 uur

De Populier

Populierenhoeve 22 - 2240 Zandhoven

**10.30 uur
start optocht
dorp Zandhoven**

V.U. Luc Van Hove, p/a Liersebaan 12 - 2240 Zandhoven

autonoom
GEMEENTE
BEDRIJF
ZAND
HOVEN

INSCHRIJVINGFORMULIER

	Organisator van de activiteit	
	Naam	VAN DESSEL Flor
	Adres	Laaglandweg 13, 2610 Wilrijk
	Tel./GSM	0496 / 25 97 38
	Email	apz79@hotmail.com

BESCHRIJVING VAN DE ACTIVITEIT

Naam	APZ – Paardenwijing Zandhoven – 04 november 2018
Informatie	Zoals alle jaren verwachten wij een massale deelname van de leden van het APZ. Na de rit samenkomst op de parking voor het nuttigen van een droogje en een natje zoals gewoonlijk.

WEGPARCOURS

Totaal aantal Km	Aantal stops	% zand	% verhard	% bosweg

EINDDATUM INSCHRIJVING

01 november 2018

Vertrekplaats	Jumpingterrein Zandhoven, Populierenhoeve te 2240 Zandhoven (aan het containerpark)	
Vertrek	Dag	04 november 2018
	Uur	Bijeenkomst om 10.00 uur

ZEKER TE VERMELDEN

APZ – Paardenwijing Zandhoven

Naam					
Adres					
Polisnummer					
Aantal koetsen		Aantal personen		Aantal kinderen	

INSCHRIJVINGSGELD

Aantal personen:.....

Te storten op rekening van:	Ter plaatsen te betalen
Rekeningnummer	

Formulier bij voorkeur te mailen (apz79@hotmail.com), af te geven aan de organisator of bestuur ofwel na TIJDIGE telefonische inschrijving aan de start.

Door zijn deelname verklaart de deelnemer

- o verzekerd te zijn voor Burgerlijke Aansprakelijkheid en ontlast hierdoor de inrichter van alle verantwoordelijkheid vóór, tijdens en na de voornoemde activiteit;
- o de wegcode te respecteren.

Handtekening van de menner

Vriendenkring St Eloi Wommelgem-Ranst

Millegem
18 november 2018
Sint-Elooi
Paarden- en tractorwijding

- 11:00 St Eloi misviering in de kerk van Millegem
- 11:15 St Eloi ommeegang
Ruiters verzamelen in de Schawijkplasweg,
tractoren in de Boerenkrijglaan
- 12:00 Paarden- en tractorwijding
Met jachthoornblazers, smeden,
natje en droogje,...

- Ruiters en tractorbestuurder is verantwoordelijk voor eigen daden. -

V.U.: Vriendenkring St Eloi Wommelgem-Ranst / p.a. Sarah Van den Poel, Schawijkstraat 105, Ranst

St-Elooviering met paarden- en tractorwijding
Kerk Millegem – zondag 18 november 2018

Beste Sint-Elooi vrienden,

Graag nodigen wij u uit op onze jaarlijkse Sint-Elooviering met paarden- en tractorwijding die dit jaar zal doorgaan op zondag 18 november aan het kerkje van Millegem (Sint-Antoniussstraat, Ranst).

We spreken af vanaf 10u45 aan de weide in de Schawijkplasweg (paarden) of in de Boerenkrijglaan (tractoren) en vertrekken dan rond 11u15 voor een optocht door het dorpscentrum van Ranst.

Jachthoornblazers, smeden, gezellige sfeer, een natje en een droogje... kortom, een evenement dat je dit najaar niet mag missen!

In de kerk zal om 11 uur een misviering worden gehouden. Na deze misviering, rond 12 uur, worden onze paarden en tractoren naar traditie gewijd.

De affiche voor dit jaar vinden jullie in bijlage.

We hopen jullie talrijk te mogen begroeten!

Tot dan,

Het bestuur van de Vriendenkring Sint-Elooi Wommelgem-Ranst.

P.S.: Stuur deze informatie gerust door naar andere geïnteresseerden! Indien u een affiche en/of flyers wenst, laat het dan gerust weten zodat we dit aan u kunnen bezorgen.

HET AANGESPANNEN PAARD ZANDHOVEN

nodigt alle paardenvrienden uit
op Zondag **16** December 2018

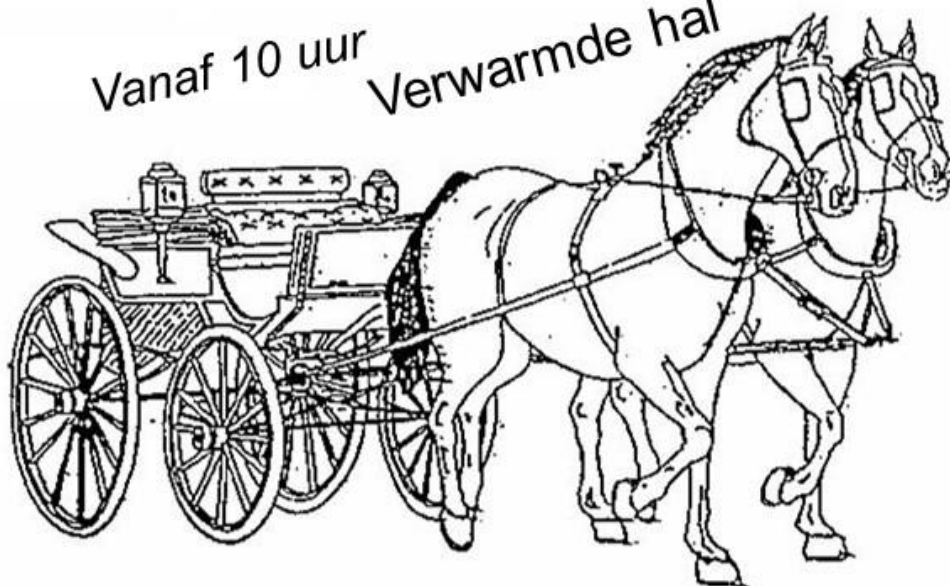
KOETSENBEURS

en

PAARDENSPORTMATERIALEN

Jumpingterrein : Populierenhoeve - Zandhoven

Vanaf 10 uur
Verwarmde hal

Voor informatie: Van Dessel Flor – GSM: 0496 / 25 97 38

Email: apz79@hotmail.com

www.apz-zandhoven.be

Botulisme

Botulisme: een veelal fatale voedselvergiftiging

Jaarlijks zijn er uitbraken van botulisme bij vele diersoorten. Het grootste aantal slachtoffers valt onder de watervogels, zoals eenden en ganzen, maar vrijwel alle zoogdieren en vogels zijn gevoelig.

Bij onze grote huisdieren worden de meeste gevallen van botulisme bij het rund aangetroffen: er zijn gevallen bekend waarbij ongeveer alle dieren op het bedrijf gestorven zijn op een paar dagen tot weken tijd.

Bij het paard komt botulisme gelukkig meer sporadisch voor, maar aangetaste dieren lopen een grote kans om te sterven aan de aandoening.

Auteur: Professor Piet Deprez (UGent)

Oorzaak

De oorzaak van botulisme is de productie van gifstoffen of toxines door de kiem *Clostridium botulinum*. Deze kiem komt wereldwijd voor in de grond en in organisch materiaal, zoals bijvoorbeeld in afgestorven plantenresten of in het slechtste geval, in het ruwvoeder voor onze dieren.

Er zijn meerdere soorten toxines van *Clostridium botulinum* bekend en ze worden aangeduid met de letters A tot en met G. De toxines hebben hun effect op zenuwcellen en worden daarom neurotoxines of zenuwgiften genoemd. Het effect van deze neurotoxines bestaat uit het verstoren van de communicatie tussen zenuwcellen en spiercellen met een verlamming tot gevolg. De zenuwgiften van *Clostridium botulinum* behoren tot de meest krachtige toxines in de natuur en worden daarom ook gevreesd als een mogelijk middel in biologische oorlogsvoering.

Het paard is vooral gevoelig voor de toxines A, B en C, terwijl het rund gevoelig is voor de types A, B, C en D. In België wordt het type A zelden aangetroffen. Bij het paard zien we vooral gevallen van vergiftiging door het type B, terwijl bij het rund soms het type C maar vooral het type D sterfte veroorzaakt. Dit kan voor een deel verklaren waarom de uitbraken van botulisme bij het rund zelden of nooit slachtoffers maken bij het paard: het paard lijkt immers minder gevoelig voor de effecten van het type D toxine.

Productie van de neurotoxines

Zoals reeds vermeld, komt de kiem wereldwijd voor, maar de productie van toxines gebeurt maar wanneer de omstandigheden gunstig zijn voor groei van de kiem. Dit omvat een vochtige, warme omgeving met een vrij neutrale zuurtegraad en een zuurstofarm milieu. Als we dit toepassen op ruwvoeder zien we een dergelijke risico situatie diep in balen vochtig en rottend hooi. Bij voordroog en kuilvoer bestaat het risico ook: in voordroog of kuil die onvoldoende vlug verzuurt, kan de kiem eveneens gaan groeien. Voordroog en kuil zijn pas veilig wanneer de zuurtegraad zich onder 4.5 situeert.

Het type B neurotoxine kan zonder meer in dergelijk slecht hooi of voordroog gevormd worden, de types C en D worden vooral gevormd in karkassen van vogels of andere dieren die accidenteel mee ingekuild werden of die er achteraf door aaseters, zoals ratten of katten naartoe gesleept werden.

Wanneer paarden of runderen dit gecontamineerd ruwvoeder opnemen, kan botulisme ontstaan. We kunnen botulisme bijgevolg als een voedselvergiftiging aanzien.

In Noord Amerika worden nog twee andere vormen van botulisme bij het paard beschreven, met name het Shaker foal syndroom en wondbotulisme. Bij deze twee aandoeningen produceert de kiem zijn toxines in het lichaam van het paard, met name in de darm van het veulen (Shaker foal syndroom) of in een wonde, bijvoorbeeld een castratiewonde of een ontstoken navel. Deze vormen van botulisme worden in Europa zelden of nooit onderkend.

Ziektebeeld

Enkele uren tot dagen na opname van de toxines ontwikkelen zich de ziektekenen van botulisme. Als de dieren hoge dosissen toxine opgenomen hebben, kunnen ze heel plots sterven of worden ze dood aangetroffen zonder aanwijsbare oorzaak. In de trager verlopende gevallen zien we in eerste instantie dieren die trager worden en moeilijkheden krijgen om te slikken. Een typisch kenmerk in dit beginstadium van de ziekte is een verminderde sterkte van de tong: de tong kan heel gemakkelijk uit de mond getrokken worden en na loslaten duurt het een tijdje vooraleer het paard zijn tong terug in de mond kan trekken. Daarnaast kunnen in die beginperiode ook afhangende oogleden en een slappere staart vastgesteld worden.

Na deze periode van moeilijk eten en slikken worden progressief ook de spieren in de rest van het lichaam betrokken in het ziekteproces: de dieren bewegen steeds moeilijker en met korte passen, vertonen spierrillingen, kunnen het hoofd moeilijk omhoog houden en worden progressief zwakker tot ze in het slechtste geval uiteindelijk niet meer kunnen recht blijven. De uiteindelijke doodsoorzaak is in vele gevallen het uitvallen van de ademhalingspijpen waardoor de dieren stikken.

Foto: Lage kophouding en verminderd terugtrekken van de tong bij een paard met botulisme

Diagnose

De vermoedelijke diagnose wordt gesteld aan de hand van de ziektekenen en dit kan bevestigd worden door het aantonen van het toxine. Dit kan gebeuren door analyse van het verdachte voeder of door onderzoek op serum, leverweefsel of maagdarminhoud van het paard. Aangezien het toxine dermate krachtig is dat slechts minimale

hoeveelheden nodig zijn om een paard ziek te maken en omdat het toxine zich heel vlug gaat vastzetten op de zenuwcellen, zijn de analyses vaak vals negatief. Het blijft dus dikwijls bij een vermoedelijke diagnose.

Behandeling

De behandeling van paarden met botulisme bestaat enerzijds uit het neutraliseren van het toxine met een antiserum, aangevuld met een ondersteunende therapie. Omdat de ziekte hier slechts sporadisch voorkomt, is het antiserum in Europa echter moeilijk te verkrijgen. Het antiserum moet ook vroeg in het ziekteproces toegediend worden om effectief te zijn: bij dieren die reeds uitgesproken verlamningsverschijnselen vertonen, heeft het antiserum weinig effect.

De ondersteunende behandeling bestaat vooral uit het toedienen van vocht en voedingsstoffen via infuus of sondes en het proberen de dieren zoveel mogelijk recht te houden of regelmatig recht te helpen met een singel. Paarden die niet meer kunnen rechtstaan, hebben een erg slechte prognose.

Veulens met botulisme kunnen bijkomend langdurig aan een beademingstoestel gelegd worden, waardoor de kansen op herstel toenemen. Voor volwassen paarden is dit technisch vrijwel onmogelijk.

Conclusie

Paarden met botulisme lopen een grote kans om eraan te sterven of een langdurige en dure behandeling te ondergaan. Preventie is dus veel beter.

In Noord Amerika zijn vaccins beschikbaar tegen botulisme, maar deze zijn niet verkrijgbaar in Europa. Door het eerder sporadisch voorkomen van botulisme bij het paard is een vaccinatiecampagne hier ook minder relevant.

De beste manier om het risico op botulisme laag te houden is een goede productie en bewaring van het ruwvoeder. Hooi met vochtige zones of tekenen van bederf moet vernietigd worden. Uitstrooien op het bedrijf is tegenaangewezen: dit kan een bijkomende contaminatie van de omgeving veroorzaken.

Ingekuild voeder moet ook gecontroleerd worden: beschadigde verpakkingen, voeder met een afwijkende geur of uitzicht of met contaminatie (aarde, eventueel resten van karkassen) worden ook veiligheidshalve vernietigd. Hierbij geldt het principe “ better safe than sorry”.

Meer informatie

<https://aaep.org/horsehealth/equine-botulism>

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1534751606000084>

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/eve.12198>

(Bron: <http://paarden.vlaanderen.nl/themas/Paardenwelzijn-gezondheid-en-verzorging/Botulisme>)